११. बाली बेट

इंडोनेशियावर डचांनी राज्य केले; पण बालीला मात्र कोणी बदलू शकले नाहीत. कुणी म्हणतात, डचांनी बालीचा म्यूझिअम पीस केला. ह्या बेटाचे प्रदर्शन मांडले. त्यांच्या चित्रविचित्र चाली तशाच ठेवल्या. टुरिस्टांचे आकर्षण कायम राहावे म्हणून असेलही कदाचित; पण जे आहे ते रम्य आहे, मनोहर आहे, निष्पाप आहे; पण 'आहे' म्हणताना जीभ चाचरते, कारण सुधारलेल्या दुनियेकडून येणारे वारे बाली बेटावरूनही वाहू लागले आहेत. डोक्यावर विमाने घरघरायला लागली आहेत. रेडिओने त्यांना उरल्या जगाशी जखडले आहे. एखादा तंबूतला सिनेमाही फिरत असेल, शिवाय वर्तमानपत्रेही आहेतच.

हॉटेलातल्या त्या बगिचातून मी आणि माझी पत्नी नाटकातल्या बगिचाच्या प्रवेशातून हिंडल्यासारखे हिंडत होतो. समुद्रकिनाऱ्याच्या इतक्या जवळ, इतका गर्द बगिचा क्वचित पाहायला मिळतो.

वाचा व समजून घ्या.

9 समप्रमाण आणि व्यस्तप्रमाण

उदा. 10 पेनांची किंमत 60 रुपये असेल तर, अशा 13 पेनांची किंमत किती रुपये ?

उकल : 13 पेनांची किंमत काढायची आहे. ती x रुपये होईल असे मानू.

पेनांची संख्या व त्यांची किंमत समप्रमाणात असल्यामुळे त्यांचे गुणोत्तर मांडून समीकरण मिळवू.

$$\frac{10}{60} = \frac{13}{x}$$

$\therefore\ 10x = 780$ (दोन्ही बाजूंना $60x$ ने गुणले)

$x = 78$

13 पेनांची किंमत 78 रुपये आहे.

वाचा व समजून घ्या .

gurumauli

9 Direct Proportion and Inverse Proportion

Example If 10 pens cost 60 rupees, what is the cost of 13 such pens?

Solution : Let us suppose the cost of 13 pens is x rupees.

The number of pens and their cost vary in direct proportion. Let us express the ratios and obtain an equation.

$$\frac{10}{60} = \frac{13}{x}$$

$\therefore\ 10x = 780$ (multiplying both sides by $60x$)

$\therefore\ x = 78$

Cost of 13 pens is ₹ 78.

understand.

4. Activity :

Form groups of 6 to 8. List the favourite songs/poems of all group members. Make a long list by putting together all lists prepared by the different groups. You may choose songs or poems from any language. Now describe your favourite songs with the help of the labels given below. Note that you can select more than one label for a poem.

For example, 'The Duck and the Kangaroo' by Edward Lear is a funny poem as well as a narrative poem.

- patriotic song
- prayer
- inspirational song
- folk song
- lullaby
- ballad
- marching song
- nursery rhyme
- romantic song
- nature poem
- welcome song
- funny song/poem
- sad song/poem
- song for a special occasion
- title song
- jingle
- narrative poem
- religious song.

solve.

gurumauli

- Translate the labels into your mother tongue.

७. स्वराज्याचा कारभार

लष्करी व्यवस्था : महाराजांच्या लष्कराची विभागणी दोन भागांमध्ये होती. एक पायदळ आणि दुसरे घोडदळ. पायदळात हवालदार, जुमलेदार असे अधिकारी असत. पायदळाच्या प्रमुखास 'सरनोबत' म्हणत. तो पायदळातील सर्वोच्च अधिकारी होता.

घोडदळात दोन प्रकारचे घोडेस्वार होते. एक शिलेदार आणि दुसरा बारगीर. शिलेदाराकडे स्वतःचा घोडा व स्वतःची हत्यारे असत, तर बारगिराला सरकारकडून घोडा व हत्यारे दिली जात. घोडदळात बारगिरांची संख्या अधिक होती. घोडदळातही अधिकाऱ्यांच्या श्रेणी पायदळासारख्याच असत. 'सरनोबत' हा घोडदळातील सर्वोच्च अधिकारी होता. नेताजी पालकर, प्रतापराव गुजर, हंबीरराव मोहिते असे काही महाराजांच्या घोडदळाचे सरनोबत प्रसिद्ध होते.

वरील उताऱ्यावर प्रश्न तयार करा.

६. नैसर्गिक प्रदेश

प्रदेश	स्थान व प्रदेश	हवामान
टुंड्रा प्रदेश 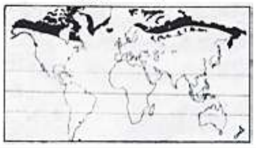	• सुमारे ६५° ते ९०° उत्तर अक्षवृत्तांच्या दरम्यान. ग्रीनलंड, उ. कॅनडा, उ. युरोप, उ. आशिया.	• उन्हाळ्यात सरासरी १०° से. तापमान. • हिवाळ्यातील तापमान सुमारे –२०° ते –३०° से. असते. • सरासरी पर्जन्य २५ ते ३०० मिमी. • अतिशय थंड हवामान.
तैगा प्रदेश 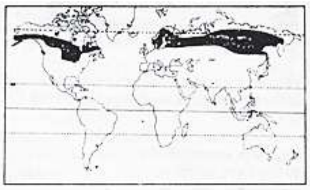	• सुमारे ५५° उत्तर ते ६५° उत्तर अक्षवृत्तांच्या दरम्यान. अलास्कापासून अटलांटिक महासागरापर्यंतचा भाग, युरेशियाचा भाग.	• उन्हाळ्यातील तापमान सुमारे १५° ते २०° से. असते. • हिवाळ्यातील तापमान ०° से. पेक्षा कमी. • पर्जन्याची वार्षिक सरासरी ३०० ते ५०० मिमी असते. • उन्हाळ्यात पाऊस, हिवाळ्यात हिमवृष्टी.
गवताळ प्रदेश (स्टेप्स व प्रेअरी) 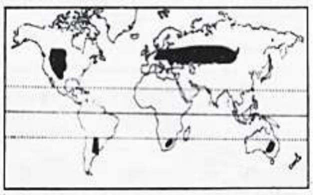	• ३०° ते ५५° उत्तर व दक्षिण अक्षवृत्तांच्या दरम्यान खंडांच्या आतील भागात. • स्टेप्स (युरेशिया), व्हेल्ड (दक्षिण आफ्रिका), पंपास (दक्षिण अमेरिका), प्रेअरी (उत्तर अमेरिका), डाऊन्स (ऑस्ट्रेलिया), इत्यादी.	• उन्हाळ्यातील तापमान सुमारे २७° से. • हिवाळ्यातील तापमान ०° से. पेक्षा कमी. • पाऊस सरासरी ४०० ते ६०० मिमी एवढा. • बहुतेक पाऊस उन्हाळ्यात पडतो.

वाचा समजून घ्या.

10. आपत्ती व्यवस्थापन

जगात विविध प्रदेशांत तीव्र दुष्काळ पडून त्यात प्राणहानी झाल्याच्या नोंदी आहेत. आशिया हा जगातील प्रमुख दुष्काळग्रस्त खंड ठरला आहे. बहुतांश दुष्काळ अवर्षणप्रवण व पूरग्रस्त प्रदेशांत पडलेले आहेत. जगात जे भीषण दुष्काळ पडले त्यांत भारत व चीनमधील दुष्काळ प्रमुख आहेत.

आपण दुष्काळाला जबाबदार आहोत का?

1. पर्जन्यमान आणि लोकसंख्या यांचा समतोल बिघडल्याने पाण्याचा तुटवडा वाढत आहे.

2. हरितक्रांतीमुळे अन्नधान्य उत्पादनात प्रचंड वाढ झाली असली तरी रासायनिक खते, जंतुनाशके, तणनाशके यांच्या वापरामुळे पर्यावरणाचे संतुलन नष्ट झाले आहे.

3. अमर्याद पाणी उपसा करणे.

4. जमिनीची धूप होणे.

5. पाण्याचा गैरवापर करणे.

वाचा व समजून घ्या.

10. Disaster Management

There are records of loss of life caused by severe famines in various parts of the world. Asia has turned out to be the most famine affected continent of the world. A majority of the famines occurred in drought prone and flood affected regions. Among the most dreadful famines that have occurred in the world, are the famines that affected India and China.

Are we responsible for famine?

1. Water shortage is increasing as the balance between rainfall and population is

2. Though there has been a very high rise in the production of foodgrains as a result of the green revolution, the balance of the environment has been lost due to use of chemical fertilizers, pesticides and weedicides.

3. Unlimited lifting of water.

4. Erosion of land.

5. Misuse of water.

understand.

● **पढ़ो और गाओ :**

२. बेटी युग

–आनंद विश्वास

जन्म : जुलाई १९४९, शिकोहाबाद (उ.प्र.) **रचनाएँ :** मिटने वाली रात नहीं, पर कटी पाँखी, देवम, गरमागरम थपेड़े लू के, बहादुर बेटी
परिचय : आनंद विश्वास जी अंधविश्वास और मुश्किलों के ताप से पिघलते जीवन के प्रति विद्रोही स्वर रखने वाले कवि हैं ।
प्रस्तुत कविता के माध्यम से कवि ने बेटियों की शिक्षा, महत्व के साथ-साथ उनकी आत्मनिर्भरता, प्रगति को प्रतिपादित किया है ।

अध्ययन कौशल

अपने विद्यालय के पाँचवीं से आठवीं तक की कक्षाओं में पढ़ रहे छात्र और छात्राओं की संख्या संयुक्त स्तंभालेख द्‌वारा दर्शाओ ।

गणित सातवीं कक्षा पृ. ५१-५२

नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी ।
बेटी युग के नए दौर की, आओ लिख लें नई कहानी ।

बेटी युग में बेटा-बेटी,
सभी पढ़ेंगे, सभी बढ़ेंगे ।
फौलादी ले नेक इरादे,
खुद अपना इतिहास गढ़ेंगे ।
देश पढ़ेगा, देश बढ़ेगा, दौड़ेगी अब तरुण जवानी ।
नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी ।

बेटा शिक्षित आधी शिक्षा,
दोनों शिक्षित पूरी शिक्षा ।
हमने सोचा, मनन करो तुम,
सोचो-समझो, करो समीक्षा ।
सारा जग शिक्षामय करना, हमने सोचा, मन में ठानी ।
नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी ।

❑ कविता का आदर्श पाठ प्रस्तुत करके विद्यार्थियों से सस्वर पाठ कराएँ । गुट चर्चा एवं प्रश्नोत्तर के माध्यम से कविता में आए प्रमुख भावों को स्पष्ट करें और उनकी सूची बनवाएँ । 'लड़का-लड़की एक समान' विषय पर आठ से दस वाक्य लिखने के लिए प्रेरित करें ।

कविता सस्वर पाठ करो |

इयत्ता सातवी - मराठी	महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर
ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.	
11. बाली बेट	लवकरच
12. सलाम नमस्ते	लवकरच
13. अनामवीरा	लवकरच
14. कवितेची ओळख	लवकरच
इयत्ता सातवी - इतिहास	**महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर**
7. स्वराज्याचा कारभार	लवकरच
8. आदर्श राज्यकर्ता	लवकरच
9. मराठ्यांचा स्वातंत्र्यसंग्राम	लवकरच
इयत्ता सातवी - नागरिकशास्त्र	**महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर**
4. मुलभूत हक्क भाग 1	लवकरच
इतर टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.	